

Göteborg Energi AB 2021-12-13

Funktionshinderombudsman

Energi

Göteborg Energi AB

- Göteborg Energi Nät AB
- Göteborg Energi Gothnet AB
- Ale Fjärrvärme AB
- Göteborg Energi Gasnät AB
- Göteborg Energi Din El AB

Kommunfullmäktige 12 november 2020

Ärende nr: 17. Dnr 0759/19

Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Beslut: Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Funktionshinderpmbudsman

- Öka kunskapen på området i stadens verksamheter
- Driva på arbetet med levnadsvillkor och delaktighet
- Med utgångspunkt Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning verka för att funktionshinderperspektivet tillämpas i arbetet i stadens nämnder och styrelser
- Samverka med nämnder och styrelser
- Omvärldsbevaka
- Uppmärksamma KS på brister och/eller föreslå åtgärder
- Årligen rapportera till KF

- Ej handlägga enskilda ärenden, ej överpröva beslut

**Göteborgs Stads program
för full delaktighet för personer
med funktionsnedsättning
2021-2026**

Punkter

Hur er verksamhet omnämns i programmet (Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021- 2026).

Hur samverkan enligt programmet kan utvecklas

Hur vi kan beskriva goda exempel

Första stegen...

- Se över era hemsidor så att det är tillgängliga.
(Siteimprover)
- Möjliggör för personer med funktionsnedsättning att söka, erhålla, upprätthålla och avsluta ett arbete hos er på ett likvärdigt sätt som alla andra.
- Se över era tjänster så att personer med funktionsnedsättning kan ta del av dem på lika villkor.

Rätten till...

Rättighetsområde	KS	Förvaltningar	Alla nämnder och styrelser	Bolag
1. Självständigt liv		X	X	
2. Information och kommunikation	X	X	X	
3. Demokratisk delaktighet		X	X	
4. Ett tryggt liv	X	X	X	
5. Bästa möjliga hälsa		X		
6. Utbildning		X		
7. Arbete och sysselsättning	X	X	X	styrelser inom Business region Göteborgskoncernen i kluster näringsliv
8. Fungerande bostad		X		styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder samt styrelser inom Higab koncernen i kluster lokaler
9. Kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer		X	X	styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder och styrelser inom Higab koncernen i kluster lokaler
10. Meningsfull fritid		X		styrelser inom Göteborg & CO koncernen i kluster turism, kultur & evenemang.

Programmet för full delaktighet

- **Rätten till ett självständigt liv**
- **Rätten till information och kommunikation**
- **Rätten till demokratisk delaktighet**
- **Rätten till ett tryggt liv**
- *Rätten till bästa möjliga hälsa*
- *Rätten till utbildning*
- **Rätten till arbete och sysselsättning**
- *Rätten till fungerande bostad*
- **Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer**
- *Rätten till en meningsfull fritid*

Hur kan man arbeta för att öka delaktigheten och förbättra levnadsvillkoren som programmet ska leda till

1. Gör en koppling av verksamheten med rättighetsområdet

2. Identifiera hur er verksamhet kan förbättra området utifrån utmaningarna

1
Rätten till ett självständigt liv

Beskrivning
Personer med funktionsnedsättning har rätt till ett självständigt och deltagande i samhället på lika villkor som andra. Det innebär bland annat att ha tillgång till information och utbildning, bostad, arbete eller sysselsättning samt ekonomiska förutsättningar. Det personliga stödet är för en del avgörande för möjligheten att kunna leva på lika villkor som andra.

Utmaningar
Personer med funktionsnedsättning i Göteborg upplever generellt ett lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och har i lägre utsträckning möjlighet att betala en oförutsedd utgift. Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning har generellt sämre levnadsvillkor än andra och behöver för det ofta tillräckligt med stöd och hjälp. Koordinerande ansvar är utmanande för många föräldrar.

Mål att uppnå
Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

1:1 Stadens verksamheter ska informera personer med funktionsnedsättning om rättigheter och möjligheter på det sätt som individen kan ta del av och förstå.

1:2 Stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakten med barn, familjer och vuxna med funktionsnedsättning.

1:3 Stadens verksamheter ska samverka internt och utåt för att personer med funktionsnedsättning ska ha ett självständigt liv på lika villkor som andra.

1:4 Stadens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser. Särskilt ansvariga nämnder är:

- » Nämnden för funktionsstöd
- » Socialnämnden Centrum
- » Socialnämnden Hisingen
- » Socialnämnden Nordost
- » Socialnämnden Sydväst
- » Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 19, 20, 26, 27 och 28

4. Identifiera vilka ni kan samverka med

3. Identifiera er strategi för genomförande

Göteborg Energi AB

- Uppföljning av implementering och Resultat

Rättighetsområde	Implementering	Aktiviteter	Resultat
1. Ett självständigt liv	2021	2024	2026
2. Information och kommunikation	2021	2023	2026
3. Demokratisk delaktighet	2021	2022	2025
4. Ett tryggt liv	2021	2022	2025
5. Bästa möjliga hälsa			
6. Utbildning			
7. Arbete och sysselsättning	2021	2022	2025
8. Fungerande bostad			
9. Att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer	2021	2022	2025
10. Meningsfull fritid			

1

Rätten till ett självständigt liv

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och delta i samhället på lika villkor som andra. Det innebär bland annat att ha kännedom om och tillgång till olika former av samhällsservice, personligt stöd, rehabilitering och habilitering, bostad, arbete eller sysselsättning samt ekonomiska förutsättningar. Det personliga stödet är för en del avgörande för möjligheten att kunna delta på lika villkor som andra.

För att ha goda möjligheter att leva ett så självständigt liv som möjligt behöver därmed flera olika förutsättningar och rättigheter införas.

Utmaningar

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg upplever generellt att de själva kan påverka sin situation i lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och har i lägre utsträckning möjlighet att betala en oförutsedd utgift. Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning har generellt sämre levnadsvillkor än andra och upplever att det ofta finns en förväntan om att de ska ta ett större koordinerande ansvar än övriga föräldrar.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 19, 20, 26, 27 och 28

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

1:1 Stadens verksamheter ska informera personer med funktionsnedsättning om rättigheter och möjligheter på det sätt som individen kan ta del av och förstå.

1:2 Stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn, familjer och vuxna med funktionsnedsättning.

1:3 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att personer med funktionsnedsättning ska ha ett självständigt liv på lika villkor som andra.

1:4 Stadens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- » Nämnden för funktionsstöd
- » Socialnämnden Centrum
- » Socialnämnden Hisingen
- » Socialnämnden Nordost
- » Socialnämnden Sydväst
- » Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

2

Rätten till information och kommunikation

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att söka och ta emot information samt kommunicera på lika villkor som andra genom alla former av självvalda kommunikationssätt. Tillgänglig information och att kommunicera för att förstå och göra sig förstådd är en förutsättning för att skapa full delaktighet. Information som är avsedd för allmänheten ska ges i tillgängligt format och vid behov underlättas genom bland annat teckenspråk, punktskrift och alternativ kompletterande kommunikation.

Utmaningar

Tillsyn och uppföljning av tillgänglig information och kommunikation har försämrats och kompetens om tillgänglighet saknas i många myndigheter och kommuner. Stadens verksamheter saknar en tillräcklig grundläggande digital infrastruktur vilket skapar ett utanförskap och hinder för information, kommunikation och självständighet för personer med funktionsnedsättning.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 2, 9 och 21

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

2:1 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter.

2:2 Stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- » Kommunstyrelsen
- » Nämnden för Intraservice
- » Nämnden för Konsument och medborgarservice

3

Rätten till demokratisk delaktighet

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att vara delaktiga och utöva inflytande i det politiska och offentliga livet på lika villkor som andra. Det innebär bland annat reell möjlighet att rösta, inneha politiska uppdrag, utöva sin yttrande- och åsiktsfrihet samt delta i förenings- och övrigt samhällsliv. Tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet. Barn med funktionsnedsättning har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barn, och har rätt till stöd i det för att nå lika villkor som andra barn.

Utmaningar

Det finns behov av att åtgärda bristande tillgänglighet i vallokaler som används i Göteborg. Det saknas ofta valinformation i tillgängliga format och stödet i vallokalen brister. Antalet personer med funktionsnedsättning som kandiderar till eller innehar offentliga ämbeten är fortfarande lågt. Staden saknar underlag om personer med funktionsnedsättningar i uppföljning av stadens verksamheter.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 7, 9, 21 och 29

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

3:1 Stadens verksamheter ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan rösta och löpande påverka stadens utveckling på lika villkor som andra.

3:2 Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra.

3:3 Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

3:4 Stadens verksamheter ska samråda och aktivt involvera intresseorganisationer i åtgärder som berör personer med funktionsnedsättning.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- » Lokalnämnden
- » Nämnden för konsument- och medborgarservice
- » Trafiknämnden
- » Valnämnden

4

Rätten till ett tryggt liv

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt till trygghet, i och utanför hemmet. Det omfattar att leva fritt och säkert från alla former av utnyttjande, hedersrelaterat förtryck, våld, övergrepp eller diskriminering. I det ingår att ha tillträde till och kunna använda stadens inne- och utemiljöer samt att få det stöd som den enskilde har rätt till. För att möjliggöra trygghet i krissituationer behöver all krisberedskap inkludera personer med funktionsnedsättning. Ett normmedvetet förhållningssätt, bemötande och kunskap om olikheter bidrar också till trygghet.

Utmaningar

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg uppger utsatthet för fysiskt våld och kränkningar i högre grad än personer utan funktionsnedsättning, kvinnor med funktionsnedsättning gör det i ungefär dubbelt så stor utsträckning som män utan funktionsnedsättning. Det är dubbelt så vanligt att elever med funktionsnedsättning känner sig otrygga i skolan. Personer med funktionsnedsättning är ofta mer beroende av sin omgivning än andra och kan därför ha svårt att värja sig från kränkningar och våld. Fler barn med funktionsnedsättning är utsatta för någon form av misshandel än barn utan funktionsnedsättning.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 9, 11, 14, 15 och 16

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

4:1 Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka och förebygga diskriminering, förtryck, våld i nära relationer och annan våldsutsatthet som kan drabba personer med funktionsnedsättning. Det omfattar att ge individuellt anpassat stöd till de som behöver.

4:2 Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.

4:3 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin information och kommunikation om krisberedskap så att personer med funktionsnedsättning kan förstå.

Ansvariga

**Alla nämnder och styrelser.
Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.**

7

Rätten till arbete och sysselsättning

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att delta på arbetsmarknaden, i arbetslivet eller i annan meningsfull sysselsättning. Rätten till arbete ska skyddas och främjas. För att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta behövs tillämpning av skäliga anpassningar samt att systematiskt arbeta med aktiva åtgärder mot diskriminering i samband med bland annat rekryterings- och anställningsvillkor. Det kan göra det möjligt för fler personer med funktionsnedsättning att ha anställning i stadens verksamheter. Arbete och sysselsättning bidrar till ekonomisk självständighet och delaktighet i samhället.

Utmaningar

Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är högre än för övrig befolkning. Unga med funktionsnedsättning är överrepresenterade i gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Bland annat påverkar studieresultat, och stöd, möjligheten till arbete.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 27

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.

Prioriterade strategier för att nå målen

7:1 Stadens ska anställa fler personer med funktionsnedsättning. Arbetsplatserna ska vara tillgängliga.

7:2 Staden ska samarbeta med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och privata företag för att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. När gymnasieskolan tar slut är detta samarbete extra viktigt.

7:3 Staden ska ta fram praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

7:4 Staden ska arbeta aktivt för att förhindra diskriminering.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Dessa nämnder har särskilt ansvar:

- » Inköps- och upphandlingsnämnden
- » Kommunstyrelsen
- » Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
- » Nämnden för funktionsstöd
- » Socialnämnden Centrum
- » Socialnämnden Hisingen
- » Socialnämnden Nordost
- » Socialnämnden Sydväst
- » Styrelser inom Business region Göteborgskoncernen i kluster näringsliv
- » Utbildningsnämnden

9

Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Beskrivning

» Personer med funktionsnedsättning har rätt till en tillgänglig och användbar inne- och utemiljö. Tillgängliga och användbara transporter och miljöer är en förutsättning för att uppnå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra.

Utmaningar

Alla enkelt avhjälpda hinder är inte åtgärdade och principen om universell utformning efterlevs inte alltid. Detta begränsar möjligheten att använda stadens inne- och utemiljöer. Många personer med funktionsnedsättning tvingas också att avstå från att resa på grund av brister i samordning, helhetssyn och information.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 9, 19 och 20

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

9:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer.

9:2 Stadens verksamheter ska åtgärda enkelt avhjälpda hinder i inne- och utemiljöer.

9:3 Stadens verksamheter ska säkerställa tillgång till flexibla och tillgängliga transporter så att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig på lika villkor som andra.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- » Byggnadsnämnden
- » Fastighetsnämnden
- » Idrotts- och föreningsnämnden
- » Lokalnämnden
- » Park- och naturnämnden
- » Styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder
- » Styrelser inom Högab-koncernen i kluster lokaler
- » Trafiknämnden